

BEZPEČNOSTNÉ A ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE TEXTILU AKO INFORMAČNÝ NÁSTROJ

Miroslav RUSKO - Mária DRAXLEROVÁ - Ján ILKO - Gabriela RUSKOVÁ - Vladimír KARVAJ

SAFETY AND ENVIRONMENTAL LABELLING OF TEXTILE AS AN INFORMATION TOOL**Abstrakt**

Bezpečnostné označovanie môžeme pokladať za jeden zo spôsobov ako znížiť riziko a priblížiť sa k istote bezpečného výrobku. Spotrebiteľ môže zaregistrovať problémom nejasného a nesprávneho označenia. Základom bezpečného užívania každého výrobku bežným spotrebiteľom je získanie dostatku informácií. Tieto informácie by mal poskytnúť v prvom rade výrobca, ktorý je zodpovedný za uvedenie bezpečného výrobku na trh. Práca popisuje označovanie výrobkov a služieb ako informačný nástroj produktovej politiky a uvádza popis technických predpisov upravujúcich označovanie produktov. Práca je zameraná na bezpečnostné a environmentálne označovanie textilu.

KLúčové slová: labeling

Abstract

Safety labelling can be regarded as one of the ways how to reduce the risk and how to move closer to the certainty of a safe product. The consumer may observe some issue of unexplained and incorrect labelling. The keystone of the safe usage of each product by a common consumer is getting enough information. This information should be provided in the first place by the manufacturer which is responsible for the releasing of any safe product on the market. The paper describes the labelling of products and services as an information tool for product policy and provides description of the technical regulations governing the labelling of products. This paper is focused on safety and environmental labelling of plastic textiles.

Key words: labelling

Úvod

Uplatňovanie environmentálneho a bezpečnostného označovania v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti.

Na zníženie negatívnych vplyvov s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj spoločnosti sú prijímané patričné opatrenia, ktoré sú často spojené s labelingovými aktivitami s cieľom informovať, aktivizovať, usmerniť činnosť tak, aby sa obmedzili alebo odstránili. [11] Uplatňovanie týchto nástrojov prispieva k pozitívnemu prístupu k ochrane životného prostredia a bezpečnosti vo všetkých aspektoch podnikania. Prejavujú sa tendencie zvyšovania diverzity nástrojov v oblasti označovania produktov (environmentálneho, bezpečnostného a ďalších, či už úzko špecializovaných, alebo multikriteriálnych, štandardizovaných alebo nie), založených v nemaléj miere na dobrovoľných aktivitách výrobcov, ale aj rastúcom environmentálnom uvedomení spotrebiteľov.

Corporate Social Responsibility (CSR) získal osobitný význam v posledných rokoch najmä ako faktor ovplyvňujúci konkurencieschopnosť spoločností. Hoci CSR je výzvou pre všetkých v priemysle, len u niektorých sektorov cítia nátlak zo strany spotrebiteľov, médií a mimovládnych organizácií realizovať spoločensky zodpovedné podnikateľské štandardy. Jedným z týchto sektorov je textilný a odevný priemysel. [12]

Bezpečnostné označovanie produktov

Bezpečnosť výrobku je aspektom jeho kvality, pričom nemôžeme hovoriť o kvalite výrobku, pokiaľ výrobok nie je spoľahlivý a bezpečný. Spoľahlivosť a bezpečnosť výrobku sa zabezpečuje systémom, v ktorom počas realizácie výrobku nesmie chýbať spätná väzba a analýza možných porúch a rizík.

Pre zabezpečenie bezpečnosti výrobkov je nevyhnutné aby boli v manažérskom systéme riešené tieto otázky:

- výber materiálov
- konštrukčné postupy
- skúšky spoľahlivosti a analýza porúch
- spätné informácie z exploatacie
- komplexné hodnotenie výrobkov. [9]

Bezpečnostné označovanie môžeme pokladať za jeden zo spôsobov ako znížiť riziko a priblížiť sa k istote bezpečného výrobku. Spotrebiteľ môže zaregistrovať problémom nejasného a nesprávneho označenia.

Základom bezpečného užívania každého výrobku bežným spotrebiteľom je získanie dostatku informácií. Tieto informácie by mal poskytnúť v prvom rade výrobca, ktorý je zodpovedný za uvedenie bezpečného výrobku na trh. Slovenská právna úprava nezabúda ani na dovozcov. Právnym predpisom na označovanie výrobkov je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. [1]

Ak bezpečnosť určitého výrobku/produktu neupravuje žiadny špeciálny predpis EÚ, vzťahuje sa na neho Smernica 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti produktov. Ukladá výrobcom/distribútorom všeobecnú povinnosť umiestňovať na trhu len bezpečné produkty a uvádza kritéria, na základe ktorých sa musí posúdiť, či produkt spĺňa požiadavky bezpečnosti.

Smernica 2001/95/ES nahradila Smernicu 92/59/ES o všeobecnej bezpečnosti produktov od 15. januára 2004. Má sa uplatňovať v prípadoch, ak bezpečnosť daných produktov neupravujú žiadne špeciálne predpisy spoločenstva, alebo ak legislatíva daného odvetvia nie je dostatočná. Podľa smernice o všeobecnej bezpečnosti produktov musí každý produkt, ktorý

je umiestnený na trhu a ktorý je určený pre spotrebiteľov alebo pravdepodobne bude používaný spotrebiteľmi, vrátane produktov slúžiacich na poskytovanie služieb, spĺňať požiadavku bezpečnosti s výnimkou už použitých produktov, ktoré majú starožitnú hodnotu alebo ktoré sú určené na opravu.

Technická harmonizácia

Jedným zo spôsobov akými sa dá vyhnúť obmedzeniam voľného pohybu výrobkov, ktoré sú neprijateľné podľa článkov 28 a 30 Zmluvy ES je technická harmonizácia na úrovni Spoločenstva. Jej cieľom je zosúladiť tie rozdielne národné požiadavky, ktoré neumožňujú uplatňovanie zásady vzájomného uznávania. Toto sa uskutočňuje dvomi prístupmi:

- Starý prístup - s podrobnými požiadavkami na výrobovú skupinu, na ktorú sa smernica vzťahuje. Do „starého prístupu“ patrí viacero smerníc z oblasti metrologie. Presne stanovené požiadavky nedovoľujú odchýlky medzi členskými štátmi v tejto oblasti napr. v systéme meracích jednotiek, konštrukcie meracích prístrojov a tak aj presnosti merania.
- Nový prístup - obmedzuje sa na základné bezpečnostné požiadavky, pričom konkrétne technické špecifikácie sú uvedené v normách.

Impulzom k zjednoteniu pravidiel a systémov značenia na úrovni spoločenstva bola ekonomická integrácia na otvorenom jednotnom trhu a voľný pohyb tovarov, ale aj nejednotnosť pravidiel značenia, ktoré nepodliehali rovnakým štandardom kvality. V politike kvality sa stretli záujmy výroby aj spotreby na všetkých úrovniach výrobného - spotrebiteľského cyklu.[6] V rokoch 2007-2008 prebehla revízia „nového prístupu“ výsledkom ktorej je nariadenie 765/2008 a rozhodnutie 768/2008. Nariadením 765/2008 sa stanovuje horizontálny právny rámec, ktorý dopĺňa všetky existujúce právne predpisy vo vzťahu k akreditácii a v oblasti nového prístupu aj dohľadu nad trhom. Súčasne sa dopĺňajú postupy orgánov trhového dozoru aj v iných oblastiach (starý prístup, všeobecná bezpečnosť výrobkov) do tej miery, pokiaľ tieto právne úpravy neobsahujú viac špecifických ustanovení koordinovaného postupu v rámci EÚ zameraného na vymožitelnosť *acquis communautaire* (potraviny, liečivá a pod.) Rozhodnutím 768/2008 sa stanovujú usmernenia pre tvorbu právnych predpisov (smerníc) v budúcnosti. Nariadenie 765/2008 a rozhodnutie 768/2008 sú súčasťou Nového regulačného rámca EÚ na výroby, ktorý obsahuje aj nariadenie 764/2008. Toto nariadenie sa uplatňuje všade tam, kde nejestvuje osobitný predpis Spoločenstva aby bol zachovaný princíp vzájomného uznávania.

Prijatie Nového regulačného rámca EÚ na výroby si vyžiadalo zmenu horizontálnej legislatívy SR, zákona 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výroby a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a prijatie zákona o akreditácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pre uľahčenie kontaktu a komunikácie v oblasti dohľadu nad trhom v rámci EÚ, čo znamená buď väčšiu spoluprácu medzi samotnými vnútroštátnymi orgánmi dohľadu nad trhom a zainteresovanými stranami alebo transparentnosť systému dohľadu v EÚ, členské štáty, v súlade s čl. 17 nariadenia 765/2008, zverejnili zoznam svojich orgánov dohľadu nad trhom a oblasti ich pôsobnosti.

Označovanie výrobkov a služieb ako informačný nástroj produktovej politiky

Označovanie produktov je dobrovoľný nástroj environmentálnej politiky a štandardov. Systém označovania produktov je zárukou kvality pre spotrebiteľov aj výrobcov pre spotrebiteľov. Označovanie výrobkov a služieb ako informačný nástroj je zárukou kvality, podliehajú prísnyh pravidlám certifikácie a kontroly.

Na väčšinu produktov, ktoré sú umiestnené na trhu Európskej únie (na národnej alebo na európskej úrovni alebo na oboch) sa vzťahujú technické predpisy, ktoré majú zabezpečiť minimálnu úroveň zdravia a bezpečnosti pre ľudí, zvieratá a životné prostredie.

Označenie CE umiestnené na výrobku (alebo jeho obale) dosvedčuje, že výrobok európskeho alebo iného pôvodu zodpovedá normám Európskej únie v oblasti bezpečnosti, zdravia a ochrany životného prostredia. Označenie CE je zárukou dôveryhodnosti a pomyselným cestovným pasom pre výrobky, ktoré sa vďaka nemu môžu voľne pohybovať po Európskom hospodárskom priestore (ktorý zahŕňa krajiny EÚ, Island, Lichtenštajnsko a Nórsko). Tento postup znižuje administratívnu záťaž a výdavky pri obchodovaní, pričom zachováva vysokú úroveň bezpečnosti.

Pre určité výrobky, ktoré chcú vstúpiť na európsky trh, je logo povinné. Do tejto kategórie spadajú počítače, hračky, elektronické zariadenia, či domáce spotrebiče, ktoré spolu predstavujú 30 % priemyselnej výroby. [4]

Označením výrobku logom CE výrobca, dovozca alebo distribútor preberá plnú zodpovednosť za zhodu tohto výrobku s platnými právnymi predpismi EÚ. Označenie CE umiestňuje na výrobok iba výrobca alebo jeho splnomocnený zástupca. Označenie CE sa umiestňuje len na výrobky, na ktoré je jeho umiestnenie ustanovené osobitnými harmonizačnými právnymi predpismi EÚ (smernice tzv. Nového prístupu) a neumiestňuje sa na žiadny iný výrobok.

Pravidlá a podmienky umiestňovania označenia CE (obr. 1):

- označenie CE sa na výrobok alebo jeho štítkov umiestni viditeľne, čitateľne a nezmazateľne. Ak to povaha výrobku neumožňuje alebo nezaručuje, označenie CE sa umiestni na obale a v sprievodnej dokumentácii, ak sa v príslušných právnych predpisoch takáto dokumentácia stanovuje.
- za označením CE nasleduje identifikačné číslo notifikovaného orgánu ak bol takýto orgán zapojený do fázy kontroly výroby.
- umiestnenie označenia CE na výrobok znamená, že výrobca oznamuje, že berie na seba zodpovednosť za to, že výrobok spĺňa všetky platné požiadavky ustanovené v harmonizačných právnych predpisoch EÚ (v smerniciach tzv. Nového prístupu) týkajúcich sa umiestnenia tohto označenia. [5]

Obr. 1 Značka označenia bezpečnosti výrobku

Symbody pre údržbu a ošetrovanie textílií

Uplatňovanie environmentálneho a bezpečnostného označovania v oblasti údržby a ošetrovania textílií vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti. Príklady sú prezentované na obr. 2 až obr. 7.

Piktogramy sú spravidla rovnaké nielen v Európe, ale v rámci celého sveta. Majú zaužívané poradie, v ktorom sa uvádzajú: pranie, bielenie, sušenie, žehlenie a profesionálne ošetrovanie textílu. [8], [17], [18]

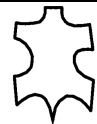
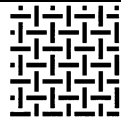

Obr. 2 Zoznam značiek upozorňujúcich na spôsob prania výrobku textílu [20]

POSTUPY PRE PRANIE															
PRANIE		výrobok sa nesmie grať		ručné pranie, maximálna teplota 40 °C		maximálna teplota prania 30 °C, veľmi mierny postup		maximálna teplota prania 30 °C, mierny postup		maximálna teplota prania 30 °C, norm. postup		maximálna teplota prania 40 °C, veľmi mierny postup		maximálna teplota prania 40 °C, mierny postup	
		maximálna teplota prania 40 °C, norm. postup		maximálna teplota prania 50 °C, mierny postup		maximálna teplota prania 50 °C, norm. postup		maximálna teplota prania 60 °C, norm. postup		maximálna teplota prania 60 °C, norm. postup		maximálna teplota prania 70 °C, norm. postup		maximálna teplota prania 95 °C, mierny postup	
BIELENIE	POSTUPY PRE BIELENIE									Jemné pranie v práčke. Jemné tkaniny zo syntetického vlákna.				maximálna teplota prania 95 °C, norm. postup	
		dovoľuje sa používať všetky oxidážne bieliace prostriedky		dovoľuje sa používať len oxidážny / bezchlórový bieliaci prostriedok		Výrobok sa nesmie bieliť									
SUŠENIE	POSTUPY PRE SUŠENIE V BUBNOVEJ SUŠIČKE				POSTUPY PRE SUŠENIE NA VZDUCHU										
		výrobok sa nesmie sušiť v bubnovej sušičke		výrobok sa môže sušiť v bubnovej sušičke pri nižšej teplote		výrobok sa môže sušiť v bubnovej sušičke pri normálnej teplote		sušenie v sušičke		sušenie na ramienku		sušenie odčapávaním		sušenie v rozprestretom stave	
ŽEHLENIE A LISOVANIE	POSTUPY PRE ŽEHLENIE														
		výrobok sa nesmie žehliť		žehlenie pri maximálnej teplote žehliacej plochy 110 °C, žehlenie parou môže spôsobiť nenávratné poškodenie		žehlenie pri maximálnej teplote žehliacej plochy 150 °C		žehlenie pri maximálnej teplote žehliacej plochy 200 °C							
PROF. OŠETROVANIE TEXTÍLIÍ	POSTUPY PRE PROFESIONÁLNE OŠETROVANIE TEXTÍLIÍ														
		prof. chem. čistenie tetrachlóreténom a všetkými rozpúšťadlami uvedenými pod symbolom P, normálny postup		prof. chem. čistenie tetrachlóreténom a všetkými rozpúšťadlami uvedenými pod symbolom F, mierny postup		prof. chem. čistenie v uhľovodíkoch (destilačné roztoky) od 150 °C do 210 °C, mierny postup		prof. chem. čistenie v uhľovodíkoch (destilačné roztoky) od 150 °C do 210 °C, normálny postup		výrobok sa nesmie chemicky čistiť		prof. moké čistenie, normálny postup		prof. moké čistenie, mierny postup	

Obr. 3 Symboly pre údržbu a ošetrovanie textílií

Každý symbol udáva a najvyššiu doporučenú teplotu v ody									
	35	40	50	40	40	30			
Pranie	pranie v pračke, môže sa vyvárať, normálne mechanické pôsobenie, máchanie a odstreďovanie	pranie v pračke, normálne mechanické pôsobenie, máchanie a odstreďovanie	šetrné pranie v pračke, mierne mechanické pôsobenie, máchanie pri klesajúcej teplote vody, mierne odstreďovanie	pranie v pračke, normálne mechanické pôsobenie, máchanie a odstreďovanie	šetrné pranie v pračke, mierne mechanické pôsobenie, máchanie pri klesajúcej teplote vody, mierne odstreďovanie	v veľmi šetrné pranie v pračke, mierne mechanické pôsobenie, máchanie a odstreďovanie	ručné pranie pri max. teplote 40°C, veľmi opatrné zaobchádzanie	mesmie sa prať	
Bielenie chlórrom	 môže sa bieliť prostriedkami uvoľňujúce chlór						 nesmie sa bieliť chlórrom		
Sušenie v bubnovej sušičke	 môže sa sušiť v bubnovej sušičke pri normálnom programe			 môže sa sušiť v bubnovej sušičke pri nižšej teplote sušenia			 nesmie sa sušiť v bubnovej sušičke		
Žehlenie	 teplota max. 200°C		 teplota max. 150°C		 teplota max. 110°C		 nesmie sa žehliť		
Chemické čistenie	 môže sa čistiť všetkými obvyklými používanými rozpúšťadlami a postupmi		 môže sa čistiť tetrachlórmetánom, benzénom, fluorotríchlórmetánom obvyklými postupmi			 môže sa čistiť jedine benzénom alebo trifluortrochlórmetánom obvyklými postupmi		 nesmie sa chemicky čistiť	

Obr. 3 Piktogramy značenia obuvi a ich vysvetlenie (upravené podľa [16])

 Podšívka a stielka	 Podošva	 Zvršok, vrchný materiál
 Useň, všeobecný termín pre kožu	 Prírodný a syntetický textilný materiál	 Iný materiál, všetky ostatné materiály

Obr. 4 Piktogramy na osobných ochranných prostriedkoch v tvare štítka

Piktogramy v tvare štítka vyjadrujú nebezpečenstvo, pred ktorým má odev chrániť. Druh nebezpečenstva je symbolizovaný obrázkom vo vnútri štítka (obr. 4).

Obr. 5 Piktogramy na osobných ochranných prostriedkoch v tvare štvorca

Piktogramy v tvare štvorca vyjadrujú určené použitie odevov. Druh použitia je symbolizovaný obrázkom vo vnútri štvorca (obr. 5).[3]

Piktogramy SOTEX

Piktogramy uvedené na textilných výrobkoch oznamujú spotrebiteľom dôležité informácie o kvalite výrobkov. [2] Grafické vyjadrenie overenej kvality má podobu piktogramov, ktoré sa členia do troch skupín (obr. 6):

- zdravotná nezávadnosť
- úžitkové vlastnosti
- účel použitia

Obr. 6 Piktogramy SOTEX [2]

zdravotná nezávadnosť	
úžitkové vlastnosti	
účel použitia	

Na označovanie textilu sú využívané viaceré labelingové schémy, ktorých zameranie je cielené nielen na oblasť kvality, ale aj environmentu, bezpečnosti, ergonómie, hygieny a pod. (obr. 7).

Obr. 7 Označovanie textilu

Fair Wear Foundation (Fair Wear Foundation-FWF). Verifikácia v zmysle Code of Labour Practices [10]		Soil Association Certification Soil Association [19]
Slogan značky: „Dôvera v textil“ [13]; Oeko-Tex® Standard 100 [14]; ÖTI - Institut für Ökologie [15]		
Global Organic Textile Standard (GOTS); GOTS logo [7]	Using 95 – 100 % organic fibres: Organic certified by [certifier's ref] Licence no [1234]	Using 70 – 94 % organic fibres: Made with [x] % organic materials certified by [certifier's ref] Licence no [4321]
BMP Certified Cotton; štandard; overovanie - druhá strana		Cotton Made in Africa; štandard; overované nezávislou tretou stranou

ZÁVERY

Integrovaná výrobková politika je zameraná na stále zlepšovanie environmentálnych a bezpečnostných aspektov výrobkov a služieb v kontexte ich celoživotného cyklu. Z tohto pohľadu je bezpečnostné a environmentálne označovanie produktov významný informačný nástroj výrobkovej politiky.

V environmentálnej výrobkovej politike sa prejavujú tendencie rozširovania nepriamych nástrojov, založených na dobrovoľných aktivitách výrobcov a rastúcom environmentálnom uvedomení občanov. Uplatňujú sa systémy environmentálneho hodnotenia a označovania, ktoré deklarujú, že výrobok spĺňa v súlade s aktuálnym stavom poznania parametre, minimalizujúce alebo dokonca vylučujúce nepriaznivé účinky na životné prostredie. Je snaha posudzovať výrobok v celom životnom cykle, t.j. od suroviny, cez výrobu, použitie až po jeho zneškodnenie či recykláciu.

Podpora je bezpečnostného a environmentálneho označovania výrobkov by mala byť zameraná na zabezpečenie informovanosti.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] DOLCETA.[online]Bezpečnosť výrobkov. -[on-line] Available on - URL: <http://www.dolceta.eu/slovensko/Mod3/Oznacovanie,71-.html>>[1]
- [2] DOSTÁLOVÁ, Miroslava - TOMANOVÁ, Elena: Značky a informácie na obuvi a textilu. - Sdružení českých spotřebitelů. - Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. 43 s., [on-line] Available on - URL: ><http://www.regio.cz/spotrebitel>>, 23 s.
- [3] DOSTÁLOVÁ, Miroslava - TOMANOVÁ, ELena: Značky a informácie na obuvi a textilu. - [on-line] Available on - URL: <http://www.konzument.cz/users/publications/1-pruvodce-spotrebitel/3-znacky-a-informace-na-obuvi-a-textilu.pdf>
- [4] EC.EUROPA.[online]Dôveryhodné výrobky. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/news/business/100419_sk.htm>[2]
- [5] EEC.[online]Označenie ce. - [on-line] Available on - URL: http://www.3ec.sk/files/3EC_Oznacenie%20CE_zmysel_a_pravidla_ver-1_15-11-2010.pdf>[3]
- [6] ENVIRIORTAL.[online]Environmentálna politika. - [on-line] Available on - URL:<<http://www1.enviroportal.sk/dobrovolne-nastroje/environmentalna-politika.php>>[5]
- [7] GOTS logo. - [on-line] Available on - URL: > <http://www.global-standard.org/licensing-and-labelling/licensing-and-labelling-guide.html> < [cit.: 2011-10-28]
- [8] Grafické symboly - oblečenie. - [on-line] Available on - URL: > <http://plnielanu.topky.sk/c/1109/lexikon-prania-co-prezradzaju-graficke-symboly-na-visackach-obleceni>< [cit.: 2012-08-30]
- [9] IDEEX. - [on-line] Available on - URL:<http://www.ideex.sk/news/2010/29_3_2010.pdf> [7]
- [10] Implementation of the Code of Labour *Practices*. - [on-line] Available on - URL: > <http://fairwear.org/page/verification>< [cit.: 2011-10-28]
- [11] Implementation of labelling changes. - TEISL, Mario F. - ROE, Brian: The Economics of Labeling - An Overview of Issues for Health and Environmental Disclosure. - Agricultural and Resource Economics Review, Oktober 1998, 140-150 p. - [on-line] Available on - URL: <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/31535/1/27020140.pdf>
- [12] Implementation of labelling. - KOSZEWSKA, Małgorzata: CSR Standards as a Significant Factor Differentiating Textile and Clothing Goods. - FIBRES & TEXTILES in Eastern Europe 2010, Vol. 18, No. 6 (83) pp. 14-19. - [on-line] Available on - URL: http://fibtex.lodz.pl/pliki/Fibtex_%28z6lypdq9e78yoqa%29.pdf
- [13] Oeko-Tex Standard 100. - [on-line] Available on - URL: ><http://www.biotricko.cz/cz/oeko-tex.html>< [cit.: 2011-10-29]
- [14] OekoTex100 [on-line] Available on - URL: > http://www.oeko-tex.com/OekoTex100_PUBLIC/content5.asp?area=hauptmenue&site=oekotexstandard100&cls=01< [cit.: 2011-10-29]
- [15] ÖTI - Institut für Ökologie. - [on-line] Available on - URL: > http://www.oeko-tex.com/OekoTex100_PUBLIC/content.asp?area=hauptmenue&site=institute&cls=01&group=oetzghandel< [cit.: 2011-10-29]
- [16] Piktogramy značenia obuvi a ich vysvetlenie. - [on-line] Available on - URL: > <http://www.beni.sk/rekl-poriadok/> < [cit.: 2012-10-16]
- [17] Popisy k textilným výrobkom, symboly značenia a ich vysvetlenie. - [on-line] Available on - URL: > <http://www.beni.sk/rekl-poriadok/> < [cit.: 2012-10-16]
- [18] Seznam značek upozorňujících na způsob praní prádla. - [on-line] Available on - URL: ><http://blog.evenlope.cz/prani-pradla><
- [19] Soil Association organic standards farming and growing. Revision 16.4 June 2011. You can search and download these standards at: >www.soilassociation.org/whatwedo/organicstandards.aspx<, [on-line] Available on - URL: > <http://www.soilassociation.org/LinkClick.aspx?fileticket=1-LqUg6i1lo%3d&tabid=353>< [cit.: 2011-10-29]

- [20] Symboly ošetrovania na výrobku. - - [on-line] Available on - URL: >
http://www.alphaproport.sk/navody_na_pouzitie [cit.: 2012-08-30]
- [21] The ECO SAFE mark. - [on-line] Available on - URL: <http://www.ecosafetextile.com/en/index.html>

ADRESY AUTOROV

RNDr. Miroslav RUSKO, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta STU v Trnave, Botanická 49, 817 254 Trnava, Slovenská republika e-mail: <mirorusko@centrum.sk>

Ing. Mária DRAXLEROVÁ, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta STU v Trnave, Botanická 49, 817 254 Trnava, Slovenská republika

Ing. Jan ILKO, Premiumpack GmbH, Wien, Austria, e-mail: <jan.ilko@gmail.com>

Ing. Gabriela RUSKOVÁ, Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Bratislava, Slovenská republika, e-mail: <gabriela.ruskova@centrum.sk>

MUDr. Vladimír KARVAJ, Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Nové Zámky, Slovenská republika

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.